

A Berzsényi Dániel Könyvtár 2024. évi beszámolója

(9700 Szombathely, Dr. Antall József tér 1.)

(Dr. Baráthné Molnár Mónika)

2025. február 20.

1. RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ

a. sikerek, eredmények és trendek

Könyvtárhasználati eredmények

- 2023. évhez képest a látogatók száma és a kölcsönzött kötettség 9%-kal nőtt.
- Fiókkönyvtáraink használatnövekedése 2024-ben is folytatódott (+8%).
- 0-24 órás elérésünk nőtt, OPAC katalógusunk használata: 551 354 regisztrált tranzakció, ebből 479 017 keresés (ez 8%-os regisztrált tranzakció és 7%-os keresés emelkedést jelent 2023-hoz képest).
- kiegészítő állami támogatásunkból több kistérségi könyvtári enteriőrt újítottunk meg, több mint 746 programot szerveztünk a községi könyvtári szolgáltató helyeken 15 285 fő látogatószámmal.

Elismerések

- A Berzsenyi Dániel Könyvtár évek óta segíti a fogyatékkal élővel foglalkozó speciális filmesek tevékenységét. A X. Speciális Filmfesztivál 2024. november 26-28. között került megrendezésre. Az Uránia Nemzeti Filmszínházban lebonyolított december 5-i jubileumi gálán a Magyar Speciális Mozgókép Egyesület megköszönte az együttműködő partnereknek és segítőknek a támogatást. A magyarországi speciális filmes közösség munkájának segítéséért elismerő oklevelet és X. Speciális Filmfesztivál "A SEGÍTŐ díj" emléklakettet vett át Boros Ferenc könyvtáros, filmes szakember, ezen filmes közösség munkájának támogatásáért oklevelet és Speciális Filmfesztivál 10. Jubileumi Emlékérmét vett át dr. Baráthné Molnár Mónika könyvtárigazgató.

b. az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények

Pozitívként éltük meg, hogy korlátozásmentes, teljes évet zárhattunk. Terveinket megvalósítva tudtunk egész évben szolgálatni.

2. STRATÉGIAI CÉLOK VÉGREHAJTÁSA

a. az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése

A BDK stratégiai tervének időbeni megvalósulása az igazgatói ciklushoz kötött (2024-2029).

Átfogó céljaink:

1. A könyvtár társadalmi szerepvállalásának erősítése.

A megvalósulást szolgálta:

- A **Netrevalók** program (<https://helloszulo.hu/netrevalok>) országos kiterjesztéséről írt alá együttműködési megállapodást az Informatikai és

Könyvtári Szövetség és a Magyar Telekom 2024. március 27-én a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban az Internet Fiesta országos programsorozat keretében. A fiatal és az idős generációk találkozását elősegítő, az idősök digitális kompetenciafejlesztését szolgáló programot hét alkalommal szerveztük meg.

- **Kiberbiztonság:** a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bünmegelőzési Alosztálya az év folyamán többször tartott kitelepülést könyvtárunkban. A felállított KiberPonton a szakemberek a következő témákban várták az érdeklődőket: csaló SMS-ek, hamis banki hívások, online csalások megelőzése, online piacterek veszélyei, adathalászat, kiberbiztonságot érintő információk.
- **Hátránnyal élők könyvtári ellátása:** a speciális filmes közösségek támogatása 2024-ben is megvalósult, érzékenyítő foglalkozásokat is tartottunk középiskolások részére Önként vakon címmel.

2. A BDK hosszú távú működésének biztosítása, a szolgáltatások és a szolgáltató képesség innovatív fejlesztése.

A megvalósulást szolgálta:

- E-könyv és hangoskönyv platform beszerzéssel az új könyvtári trendekhez csatlakoztunk.

3. Kapcsolódás az országos könyvtári szolgáltatásokhoz szolgáltatóként és igénybevevőként, biztosítva a jogszerű elektronikus hozzáférést.

A megvalósulást szolgálta:

- ODR könyvtárként a könyvtárközi forgalom zavartalan koordinálása (a MOKKA-ODR közös katalógusba a BDK rekordok folyamatos szolgáltatására való törekvés);
- Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtárral (MNM KK OSZK) szerződést kötöttünk a MEK+ program szolgáltatásra.
- EPA, Matarka adatbázisok építése.

4. A munkatársi gárda szakmai tudásának megújítása, a megszerzett tudás intézményi átadása. A tudás elismerésének különböző szintű érvényesítése.

A megvalósulást szolgálta:

- képzéseken való részvétele több kollégának.

- b. a pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését

Specifikus céljaink megvalósulása:

1/c. Új használói rétegek bevonása: **OKN pályázat**

1/d. A vármegyében élő nemzetiségek anyanyelvi kultúrája megőrzésének támogatása: a **magyarországi szlovének könyvtári ellátása bibliobusszal.**

2/c. Gyűjteményvagyon megőrzése: állományvédelem, **kötészeti műhely tevékenységének segítése.**

Pályázat megnevezése	Elnyert összeg (Ft)	Támogató	Kezdet	Befejezés
ODR KONYVTAR-ODR-24-0002	2 500 000	KIM	2024.01.01.	2025.06.30.
Országos Könyvtári Napok 208108/00145	1 500 000	NKA	2023.09.01.	2024.08.31.
A négy elem, jó szóval oktasd, játszani is engedd... Elnevezéssel az Országos Könyvtári Napok megrendezésére Vas vármegyében 208108/00196	1 400 000	NKA	2024.09.01.	2025.08.31.
Az Életünk című folyóirat működésének biztosítása, 2023-2024 MKA-FIM-SM-2023/1-000009	5 000 000	Magyar Kultúráért Alapítvány (kezelő: Petőfi Kulturális Ügynökség)	2023.05.01.	2024.04.30.
Az Életünk című nyomtatott sajtótermék 2025. évi megjelentetése 201101/03123	6 837 000	NKA	2025.03.01.	2025.12.31.
Rábavidéki mozgókönyvtár társfinanszírozása IV/1064-3/2023/KONYVLEV	5 000 000	KIM	2023.10.01.	2024.06.30.
Rábavidéki mozgókönyvtár társfinanszírozása IV/684-2/2024/MUVESZETI	5 000 000	KIM	2024.10.01.	2025.06.30.
A Szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtár muzeális dokumentumának restaurálása 208111/00155	784 000	NKA	2024.10.01.	2025.09.30.
Allományvédelmi műhely tevékenységéhez szükséges szakmai anyagok beszerzésére 208133/00059	800 000	NKA	2024.10.01.	2025.09.30.

3. SZERVEZET

a. kompetenciafejlesztés

Az elmúlt évben az intézmény szervezeti struktúrája nem változott, a foglalkoztatotti létszám sem, az intézményben a fluktuáció nem jellemző. A könyvtári szolgáltatások fejlesztését és az intézmény magas minőségi alapokon történő működését segíti a szervezeti kultúra fejlesztése,

valamint a belső képzések, a szakmai napok szervezése és a különböző képzéseken szerzett tudás helyi gyakorlatba való átültetése.

A könyvtár munkatársai az alábbi képzéseken vettek részt:

Továbbképzés, tanfolyam címe	Képző intézmény	Résztvevők	BOK-s résztvevők száma	Első képzési nap	Utolsó képzési nap	Óraszám	Megjegyzés
Muzeális könyvtári dokumentumok	Könyvtári Intézet	Spiegler-Kutasi Nikolett	1	2024. jún. 13.	2024. jún. 21.	30	
Segédkönyvtáros képzés	Győr, Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér	Szűcs-Szabó Krisztiánné, Szabó Józsefné	2	2024. szept. 3	2025. máj.	440	
Munkavédelmi képzés	ZSÓ-TÉR Oktató és Képző Kft.	Németh Gabriella	1	2024.12.18	2024.12.18	8	
Minőségügyi mérnök - minőségügyi menedzser	BME MTI	Dr. Baráthné Molnár Mónika	1	2023.11.09	2024.10.15	200	
Open data	Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Pannon Gazdasági Hálózat konzorciumi EU-s projektje	Perger Ádám, Virághné Vámos Kitti	2	2024.10.28	2025.02.15		online tananyag, 3 fő modulal
Erőforrásaink nehéz helyzetekben (mentálhigiénés képzés)	Magyar Könyvtárosok Egyesülete Vas Megyei Szervezete	Bozzai Judit, Dancsecs Katalin, Kissné Bai Éva, Petneházy Szilvia, Szabó Csilla	5	2024.12.11	2024.12.11	8	belső képzés, tréner: Péterfi Rita

4. INFRASTRUKTÚRA

a. fizikai terek állapotának változása

A központi könyvtárban 2024-ben az első emeleti felnőtt olvasószolgálati térben az elavult fénycsőveket LED-esre cseréltük.

előtte

utána

b. infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása

A BDK az alábbiakat szerezte be:

- a) G Data Internet Security online vírusirtó,
- b) könyvtári RFID chip (20 000 db).

c. egyéb infrastruktúra

Több mint húsz éves berendezések cseréjének szükségességével kellett szembesülnünk az alábbi esetekben:

- A tűzvédelmi rendszerünk részét képező füstérzékelők cseréjét kezdtük meg, a negyedik emeleti összes érzékelőt újra váltottuk, a harmadik emeleten részben.

5. GYŰJTEMÉNYI INFORMÁCIÓK

Intézményünk erősségei a minőségi szemlélet, a felhasználók szükségleteire és igényeire alapozott szolgáltatások, a gazdag gyűjtemény és a rendszeres közösségi alkalmak, amelyek kedveltek a lakosság körében.

a. gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés

A gyarapításra fordított összegből 2024-ben 9897 egységnyi gyarapodást tudtunk elkönyvelni (2023: 10748, 2022: 11146). Az év során a központi könyvtár és a fiókkönyvtárak gyűjteményéből 4757 dokumentumegységet vontunk ki (2023: 5664, 2022: 9229).

b. gyűjteményfeltárás

A szombathelyi térség részére történő feldolgozás 2024-ben:

- KSZR könyv: 4363 kötet
- Kisebbségi ellátórendszer: könyv: 154 kötet
- Városkörnyék: könyv: 215 kötet, képdokumentum: 3, elektronikus dokumentum: 3

c. állományvédelem

A Vas vármegyei könyvtárak dokumentumainak újrakötését célzó pályázatunk sikeresen lezárult. A Könyvtárak és Levéltárak Kollégiuma 800.000 Ft támogatást ítél meg, amelyből a Berzsényi könyvtár és térsége könyvtárainak állományából kb. 300 kötet kötése valósul meg.

A kötészeti műhely 2024-ben 1909 db könyvkötést végzett.

Muzeális köteteink, könyvészetileg és tartalmilag unikális dokumentumaink bemutatására rendszeresen szervezünk könyvtári programokat. 2024. októberben az Időtlen értékek című kamarakiállítás tekinthették meg az érdeklődők, amelyhez vezetést is szerveztünk. A tárolókban könyvtárunk 1850 előtti köteteiből válogattunk, a reformáció és ellenreformáció, majd a felvilágosodás időszakából.

d. digitalizálás

2024-ben tovább folytattuk a teljes szövegű dokumentumok, Vas vármegyei sajtótermékek lapszámainak digitalizációját. A könyvek, lapszámok, elektronikus publikációk a könyvtár aktuális digitalizálási terve alapján kerülnek az adatbázisba, válogatási szempont a használói igény, az unikalitás, az állományvédelem.

Újonnan bekerült dokumentumok a VDK-ba		2022	2023	2024
	elektronikus publikáció	3	6	3
	elektronikus dokumentum	11	34	40
	folyóirat lapszám	502	1163	1301
	online lexikon szócikk	1	6	23
	településtörténeti monográfia bibliográfiai leírása	0	1	0
	kvíz	0	4	0
Összes dokumentumszám:		517	1214	1370

6. SZOLGÁLTATÁSOK (VÁLTOZÁSOK, TRENDEK)

a. célcsoportok számára kialakított szolgáltatások eredményei

Gyermekek

A rendszeres gyermekkönyvtári foglalkozások (könyvtárhasználati foglalkozások, Ringató, Népmesekincstár, papírszínház, pályaorientációs programok) 2024-ben is tovább folytatódtak. Számos országos és helyi nagyrendezvényhez (Könyvajándéknapi, Internet Fiesta, Múzeumok éjszakája, Savaria Történelmi Karnevál, Hang-Tér-Kép, Éjszaka a könyvtárban, Könyves vasárnap, Mesék az élethez) csatlakoztunk kitelepüléssel, programokkal, kézműves foglalkozásokkal. Önként vakon érzékenyítő foglalkozásunkon tavaly 3 csoport, 88 fő vett részt.

Az év folyamán három író-olvasó találkozóra került sor gyermekkönyvtári szervezésben: április 12-én Dániel András, június 20-én Vibók Ildikó és Gyenge-Kovács Hajnalka, október 2-án Fábián Éva voltak a vendégeink.

Médiatár- és nyelvi részlegünkben általános és középiskolásoknak indítottunk többféle interaktív foglalkozást az év folyamán. A Fonográfól a Spotifyig c. a zenelejátszás és a hangrögzítés kialakulását, rövid történetét mutatja be a kezdetektől napjainkig, míg Klasszikus zenemesék sorozatunkban szimfonikus zeneműveket mutatunk be – mint a Péter és a farkas és a Diótörő – játékos formában.

Hátrányos helyzetűek

2024. szeptember 5-én mutattuk be Fábián Gábor A speciális film című könyvét, amely a magyar filmkultúra és mozgóképkészítés egy különleges ágáról szól, a fogyatékossgal élő emberek filmmel való foglalkozásáról és annak eredményeiről.

8. alkalommal rendezte meg a szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtár és a Magyar Speciális Mozgókép Egyesület a Speciális Nézőpont című esélyegyenlőségi filmes találkozót a bibliotékában, amelyen a Vas megyéhez kötődő, fogyatékossgal élő és pszichiátriai beteg alkotók, alkotócsoportok speciális filmjeit mutattuk be, 2024. november 26-án pedig 73 iskolás láthatott válogatást a 10. Magyar Speciális Filmszemle hivatalos versenyprogramjába bejutott alkotásokból.

A Magyar Speciális Mozgókép Egyesület három rendezvényénél működött közre: 2024. március 6-án az 5. Speciális Online Filmes Napon, 2024. május 8-án a 8. Kőszegi Filmes Napon, valamint 2024. május 30-án a 3. Dunántúli Speciális Filmszemlén.

KönyvtárMozi keretében két alkalommal tartottunk esélyegyenlőségi filmvetítést a rumi könyvtárban, melyen a Rum-Kastély EGYMI sajátos nevelési igényű diákjai vettek részt. A könyvtár szakmailag támogatja az intézmény médiaszakkörös diákjait. 2024. április 15-én szakmailag közreműködöttünk a Rum-Kastély EGYMI 70 éves fennállásának ünnepén.

2024. október 31-én – hagyományteremtő szándékkal – műveltségi vetélkedőt szerveztünk vakok- és gyengénlátók számára együttműködve a Látássérültek Vas Vármegyei Egyesületével.

Zenét kedvelők

2024-ben is folytattuk Horváth Imre karnagy Ezt látni és hallani kell! című komolyzenei előadássorozatát havi rendszerességgel.

Nemzetiségek könyvtári ellátása

- A Berzsényi Dániel Könyvtár és a Litera Egyesület ukrán nyelvű könyvek ajándékozásáról szóló szerződést írt alá 2024. június 11-én. Az ajándékozás során 91 ukrán nyelvű dokumentum került a könyvtár állományába, amelyeket a könyvtár beiratkozott olvasói kölcsönzéssel vehetnek igénybe.
- A roma kultúra népszerűsítése, megismertetése céljából vendégeink voltak Daróczi Ágnes kulturális menedzser, kisebbségkutató és Dr. Bársony János kisebbségkutató.
- Kostprobe: Deutsch zum Reinschnuppern címmel május 30-án került sor partnerintézményünk, a Goethe-Institut Budapest interaktív foglalkozására, szeptemberben A legszebb német könyvek 2023 című vándorkiállítás egyik állomása voltunk.
- 2024. június 28-án Glavanics Krisztina: A magyarországi horvátok színjátszása: Az amatőrtől a professzionális színjátszásig a magyarországi horvátok körében című hiánypótló kötetet mutattuk be.
- A nemzetiségi kulturális értékek bemutatását anyanyelvű rendezvények szervezésével segítettük. Az Alsóőri Magyar Média- és Információs Központtal (UMIZ) közösen többnyelvű (magyar, német, horvát, roma) kötetbemutatókat tartottunk.

Település	Program	Alkalom	Nyelvterület	Létszám (fő)
Felsőcsatár	Háromnyelvű kötetbemutató Katharina Dowassal	1	horvát, német	31
Felsőszölnök	Szlovén nyelvű hagyományörző könyvtári mesefoglalkozás kézműveskedéssel	1	szlovén	13
Horvátzsidány	Horvát nyelvű könyvtári mesefoglalkozás kézműveskedéssel	1	horvát	54

Horvátzsidány	Háromnyelvű kötetbemutató Katharina Dowassal	1	horvát, német	43
Narda	Háromnyelvű kötetbemutató Katharina Dowassal	1	horvát, német	47
Peresznye	Horvát nyelvű könyvtári mesefoglalkozás kézműveskedéssel	1	horvát	8
Peresznye	Háromnyelvű kötetbemutató Katharina Dowassal	1	horvát, német	30
Szentpéterfa	Háromnyelvű kötetbemutató Katharina Dowassal	1	horvát, német	50
Vaskeresztes	Háromnyelvű kötetbemutató Katharina Dowassal	1	horvát, német	16
Összesen:		9		292

b. helyben elérhető szolgáltatások

Helybenhasznált dokumentumok 2024, több mint 8%-os növekedés az előző évhez képest:

Folyóiratszám	505274
Könyvek	257901

c. távolról elérhető szolgáltatások

A könyvtár online katalógusának használati mutatói is tükrözik a 2024-es év növekedő könyvtárhasználati tendenciáját. az OPAC statisztikára 479 017 keresést kapunk eredményként 2024-re vonatkoztatva. Az online katalógus használata jelentős, gyakran élnek vele olvasóink.

d. közösségi szolgáltatások: rendezvények, klubok, képzések, kiállítások

Irodalmi érdeklődésű olvasóink, látogatóink Lutter Imre Radnóti-díjas előadóművész, költő és Jávori Ferenc 'Fegyva' Kossuth-díjas zeneszerző, előadóművész irodalmi estjén, Kristóf Ágota-konferencián és Nagy Gáspár megemlékezésén vehettek részt. Nagy Gáspár költő, prózaíró születésének 75 évfordulója alkalmából nagy versmondásra került sor az Ünnepi Könyvhét keretében, valamint kamarakiállításon mutattuk be a költő, író életművét. Október 28-án a 100 éve született Cs. Nagy István költő, tanszékvezető főiskolai tanár emlékére szerveztünk programot és kiállítást Csak a hűség címmel.

A könyvtár keretein belül több klub is működik havi rendszerességgel: olvasóköri, irodalmi asztaltársaság, helytörténeti klub. A lokálpatrióta érdeklődőknek a helytörténeti klub keretében szervezünk programokat. Igyekszünk még nem publikált témákat választani, illetve felhívni a figyelmet az évfordulós személyekre, eseményekre. A 2024-es évben a 200 éves született Hollán Ernő hadmérnökre, altábornagyra, Adorján Jánosra, az első magyar repülőgép tervezőjére, Márkus Emília színésznőre, Tóth István szobrászművészre, Derkovits Gyula festőművészre emlékeztünk előadással és kamarakiállítással. Az esküdtbíráskodás kezdetei Vas megyében címmel a helyi bíróságtörténet került terítékre. A tárlatokhoz minden esetben szerveztünk vezetést.

A könyvtár olvasóköre 2008-ban alakult meg munkatársaink és az olvasóink közreműködésével. A találkozókra havonta egy alkalommal kerül sor, a résztvevők száma alkalmanként 10-15 fő. Történetvilágok címmel szervez összejevetelt a Kámoni fiókkönyvtárban P. Toldi Márta ny. könyvtárigazgató, szociológus asztaltársasága. A résztvevők a kiválasztott irodalmi szöveg alapján beszélgetnek a történet tanulságairól, szereplőiről, a műben megrajzolt élethelyzetről. Az összejevetelekre havonta egyszer kerül sor 10-15 fő részvételével.

Kiállítások

A sport iránt érdeklődők 2024-től a könyvtár gyűjteményébe került Kárándy József Sportkönyvtár állományából is válogathatnak. A Halmay Zoltán Olimpiai Hagyományörző Egyesület és intézményünk január 9-én írta alá az adományozási szerződést, amelynek értelmében több mint 1000 kötet könyv, folyóirat, videó és DVD került a könyvtárhoz. A sportkönyvtár labdarúgással kapcsolatos köteteiből a 2024-es Európa-bajnokság apropóján kamarakiállítás nyílt.

Novemberben Lőcsei Péter irodalomtörténész tartott előadást A kéziratoktól a könyvekig: Weöres Sándor évfordulós kötetei címmel. A témában kiállítás is nyílt. Teret adtunk helyi képzőművészek bemutatkozásának. Az érdeklődők megtekinthették Szendiszücs István képzőművész, Tóth Magdolna szobrászművész, Torjay Valter festőművész, Büki László fotóriporter, Kamper Lajos grafikusművész alkotásait. Ez utóbbi esemény keretében került sor a Kamper-gyűjteményből származó és a könyvtárnak ajándékozott ex librisek ünnepélyes átadására és az adományozási szerződés aláírására.

e. online felületek (honlap, közösségi média)

2017-ben indult Instagram fiókunk <https://www.instagram.com/bdkszombathely> 909 követővel és 901 bejegyzéssel rendelkezik. A legtöbb kedvelést (85) a Mikulás napi csoportképünk kapta: <https://www.instagram.com/bdkszombathely/p/DDPTFI5o1jp> A legnépszerűbb kilenc képünk 2024-ben: <https://www.instagram.com/p/DENvVtdoQu5/> A különleges, meglepő képek – helyzetek, ill. portrék - csoportképek teljesítettek jól, de az új könyvek bemutatása is népszerű. A különféle bejelentések, tematikus bejegyzések kevésbé teljesítenek jól.

Három YouTube csatornánkon (BDK, BDK Könyvhódító, Máskép(p) megosztott filmjeinknek 3926 megtekintése volt 2024-ben.

f. területi ellátás (bővebben kifejtve a 11. pontban)

A BDK 2024-ben is a kulturális törvény előírásai alapján végezte megyei területi ellátó tevékenységét, különös figyelmet fordítva a folyamatos együttműködésre, és a segítségnyújtásra. Vas megye 216 településéből nyilvános könyvtár 13, KSZR szolgáltató hely 203 helységben működött. Könyvtári szempontból ellátatlan Vas megyei település nem volt.

7. MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS

a. használói elégedettségmérés

A látogatók könyvtárhasználati szokásait és elégedettségét 2024-ben is vizsgáltuk. Az írásban közölt vélemények között ebben az évben is sokan kifejezték köszönetüket, elégedettségüket. Néhányan most is jelezték, hogy több új könyvet szeretnének, mielőbbi hozzáféréssel. 2024-es minőségcéljaink voltak: Könyvtári Minőség Díj pályázat benyújtására való felkészülés, valamint a könyvtári évkönyv elkészítése.

b. önértékelés

Eredménye: a legutóbbi, 2022-es vizsgálat során a leglátványosabb változás az eredménykritériumokban történt (ügyfélközpontú és munkatársakkal kapcsolatos eredmények). A szakértői megállapítások az önértékelésre vonatkozóan: „Az önértékelésben szervezeti egységeként vettek részt, ahol konszenzusos módszerrel határozták meg a pontszámokat. Nem sikerült elszakadni az iskolai osztályzatokhoz kapcsolódó értékeléstől, csak 4-es és 5-ös pontszámokat adtak az értékelési szempontokra. Javasoljuk az önértékelési csoport újraszervezését és az elmélyedést a KMÉR pontozási mechanizmusában.”

c. települési könyvtárak minősítésének koordinációja, előkészítése

Könyvtári minősítés előkészítését a vármegyében nem végeztünk, a városi könyvtárak nem terveznek indulni ilyen pályázaton.

d. tárgyévi fejlesztések, innovatív lépések

- a könyvtári RFID rendszer újabb munkaállomással való bővítése és ISO 18000-3 szabványú címkék vásárlása, 2024-ben újabb 20 000 chipet szereztünk be,
- e-book és hangoskönyv platform megrendelése.

8. TUDOMÁNYOS KUTATÁS ÉS KIADVÁNYOK

A Berzsenyi Dániel Könyvtár 2013. január 1-je óta az Életünk irodalmi folyóirat kiadója. 2024-ben 4 lapszám jelent meg.

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny pályázatán részt vevő diákok a 2024/2025-ös tanévben is felhasználhatták a megjelölt témákhoz kidolgozott ajánló bibliográfiánkat. A könnyebb használhatóság érdekében PDF formátumban jelent meg a kiadvány.
https://www.bdmk.hu/Konyvtarhasznalat_es_szolgaltatasok/Kiadvanyok/OKTV.html

Kollégánk, Szalainé Bodor Edit, a helyismereti gyűjtemény vezetője tagja a Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények szerkesztőbizottságának, illetve részt vesz a folyóirat évenként megjelenő Krónika rovatának összeállításában, megírásában. 2024-ben a könyvtárigazgatónak jelent meg publikációja a 3K-ban:

Dr. Baráthné Molnár Mónika: Megújult könyvtári enteriőr a kistéleptüléseken, Vas vármegyében. In: 3K, 2. évf. 5-6. sz. (2024), p. 41.

9. PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

- kiemelt téma: könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség

Érdekképviselőt:

A könyvtár igazgatója elnökségi póttagja a Magyar Könyvtárosok Egyesületének, az Etikai Munkabizottság elnöke. Az intézmény igazgatóhelyettese, Szalainé Bodor Edit az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete elnöke. Bozzai Judit gyermekkönyvtáros az MKE Vas Megyei Szervezetének elnökségi tagja.

Könyvtári együttműködések:

Ápoljuk évtizedek óta fennálló kapcsolatainkat hazai és **határainkon túli** könyvtárakkal (kiemelt partner: Muraszombati Területi és Tanulmányi Könyvtár – bibliobusz támogatás), elsősorban könyv- és folyóiratcsere formájában (Alsóőr – UMIZ, Lendva – Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ).

Közoktatási és szociális területen megvalósuló letéti együttműködés:

Az iskolai könyvtárakba letétbe kihelyezett köteteink szélesebb választékot nyújtanak színvonalas szépirodalom tekintetében. 2024-ben már 5 általános iskola könyvtárába helyeztünk ki könyveket. Az Illés Akadémián két osztály diákjai használták tanuláshoz a kötelező olvasmányokat, szakmai érdeklődéshez (sport, labdarúgás) a letétbe kapott könyveket, 2024 szeptemberétől a nyelvi érettségihez szükséges köteteket. A Boldog Salkaházi Sára Technikum pedagógusait és diákjait is segítjük könyvtárunkból származó szakirodalommal (pedagógiai, képességfejlesztő, személyiségfejlesztő, hátrányos helyzetű, tanulási nehézséggel küzdők fejlesztése, nyelvtanulást segítő témakörökben). A Szakosított Szociális Intézetben mentálhigiénés szakemberek használják foglalkozásokon idősek, vakok, demens ápoltak (alkalmanként 20-30 fő) fejlesztéséhez a félévente cserélt állományt.

Derkovits Gyula Általános Iskola	50 kötet könyv
Gothard Jenő Általános Iskola	100 kötet könyv
Bercsényi Miklós Általános Iskola	100 kötet könyv
Dési Huber Általános Iskola	50 kötet könyv
Reményik Sándor Általános Iskola	22 kötet könyv
Boldog Salkaházi Sára Technikum	182 kötet könyv
Illés Labdarúgó Akadémia Gimnáziuma és Kollégiuma	100 kötet könyv, 2024. szept.-től 23 kötet
Szakosított Szociális Intézet (Gagarin út)	100 kötet hanganyag, DVD, könyv

6 önkéntesünk 62 órát tevékenykedett, 113 iskolai közösségi szolgálatosunk pedig 947 órában segítette működésünket.

10. PR/MARKETING/KOMMUNIKÁCIÓ EREDMÉNYEI

a. a könyvtár megjelenése médiumokban

A könyvtár szolgáltatásairól, programjairól, az intézménnyel kapcsolatos újdonságokról 2024-ben az előző évhez képest 25 tudósítással több jelent meg a különböző médiumokban, az online és a nyomtatott sajtóban. A legtöbb híradás a vármegyei napilapban (Vas Népe) és a városi önkormányzati hetilapban (Savaria Fórum) látott napvilágot, az egyéb felületek közül pedig a helyi televíziót és a városi online felületeket kell kiemelnünk (vaskarika.hu, nyugat.hu, savariaforum.hu, vaol.hu). Tavaly nyomtatottan 80 cikk jelent meg a könyvtárról, az online sajtóban pedig 224 tudósítás látott napvilágot. Az év során többször előfordult, hogy egyes lapszámokban több írás is megjelent az intézménnyel kapcsolatban, pl. a Savaria Fórumban. Online 17 féle, nyomtatottan 5 féle médium felületén jelent meg tudósítás az intézményről.

b. lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához

A híradások, sajtómegjelenések jó hírünket vitték az egész országban. Kámoni fiókkönyvtárunknak, az egyedi természeti környezetben található fióknak országos híre van, 2024-ben Marcaliból (Veszprém vármegye) és Jánossomorjáról (Győr-Moson-Sopron vármegye) könyvtárosok látogattak el hozzánk; beiratkozott olvasók vannak Győrből, Budapestről, Bécsből.

A 23. Savaria Történelmi Karneválra kollégáink is kitelepültek, a Gayer-parkban szabadtéri lombkönyvtárral, kvizekkel, kézműves foglalkozásokkal várták az ország minden tájáról érkezőket.

A Képeslevelezőlap-gyűjtők Egyesülete intézményünkben rendezte meg országos találkozóját és képeslap kiállítását.

11. A VÁRMEGYEI HATÓKÖRŰ VÁROSI KÖNYVTÁR A VÁRMEGYE TERÜLETÉN MŰKÖDŐ TELEPÜLÉSI KÖNYVTÁRAKAT ÉRINTŐ ÁLLAMI FELADATAIRÓL SZÓLÓ ÖSSZEFOGLALÓ

a. kötelespéldányok, digitalizálás, elektronikus katalógus építése

A korábbi évek gyakorlatát követve a Vas vármegyében működő nyomdákkal rendszeres kapcsolatban álltunk, a kötelespéldány-szolgáltatási tevékenységüket figyelemmel kísértük, szükség esetén az elmaradt példányokat reklamáltuk, a beérkezett helyi nyomdatermékeket

állományba vettük és feltártuk. Vas vármegyei archív könyvtárként nagy hangsúlyt fektetünk a helyismereti érdeklődésre számot tartó, de a könyvtárunk állományából hiányzó dokumentumok beszerzésére.

b. a vármegye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezése

- Az Országos Könyvtári Napok keretében a BDK koordinálásával a megye nyilvános könyvtári hálózata (városi könyvtárak, Vas Megyei SZC Oladi Technikum Könyvtára), továbbá a KSZR szolgáltatásba bevont szolgáltatóhelyek számos programmal csatlakoztak az országos felhíváshoz, együttműködve a helyi oktatási, kulturális intézményekkel, civil szervezetekkel.
- 2024-ben három alkalommal szerveztünk Szombathelyen teljeskörű városi könyvtárigazgatói értekezletet, az aktuális teendők egyeztetése érdekében. A személyes találkozás mellett folyamatos volt a kapcsolattartás telefonon és elektronikus levelezéssel.
- 2024-ben a KSZR feladatellátásának gazdaságos szervezése érdekében öt városi könyvtárral működtünk együtt. A szolgáltatásközvetítésbe bevont városi könyvtárak száma tavaly nem változott.

c. a települési könyvtárak tevékenységét segítő szolgáltatásokról

- Koordináltuk a megye nyilvános könyvtárainak, könyvtári szolgáltató helyeinek és szakkönyvtárainak statisztikai adatszolgáltatását. Határidőre elvégeztük az adatsorok ellenőrzését, elektronikus rögzítését, véglegesítését.
- Segítettük a nyilvános könyvtárak éves beszámolójának, munkatervének elkészítését, elvégeztük a szakmai ellenőrzést és gondoskodtunk a Könyvtári Intézet felületére való feltöltésről.
- A Könyvtári Intézet megkeresése alapján összegyűjtöttük és határidőre továbbítottuk a szolgáltatóhelyek árvízvédelmi intézkedési tervére vonatkozó adatokat (2024. március).
- A Kulturális és Innovációs Minisztérium által, az MNM KK Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézet és a Petőfi Kulturális Ügynökség szakmai partnerségével elindított Könyvtári Kihívás pályázatot népszerűsítettük, a pályázatot benyújtó szolgáltatóhelyeket segítettük a dokumentáció összeállításában.

d. az iskolán kívüli könyvtári továbbképzés és szakképzés végzéséről

Alapfokú könyvtárosi tanfolyamot 2024-ben nem szerveztünk a szolgáltatóhelyeken feladatot ellátó könyvtárosoknak, de sok munkaórát fektettünk a tudásátadásba az alábbi területeken:

- munkanaplók és beiratkozási naplók helyes vezetése (203 település koordinálása),
- SziklaMini kliens hatékony használatának elősegítése (100 település esetében),
- az új statisztikai adatlap tervezetének megismertetése, megváltozott adatgyűjtés szükségességére figyelemfelhívás (203 kistépülés, nyilvános könyvtárak).

e. a települési könyvtárak fejlesztésének koordinációja

Három KSZR szolgáltató helyen valósítottuk meg a könyvtári interiőr teljes cseréjét: Kemenesmihályfa, Hosszúpereszteg, Vasasszonyfa.

f. a helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tétele

A VDK-ba 2024-ben újonnan bekerült dokumentumok	
Dunántúli kultúrmunkások	elektronikus dokumentum
Vas megyei Lapok 1878 (104 lapszám)	folyóirat
Vizi László (Vas megyei könyvtáros portrék)	online lexikon szócikk
Urbán László (Vas megyei könyvtáros portrék)	online lexikon szócikk
Takács Miklós (Vas megyei könyvtáros portrék)	online lexikon szócikk
Diákköltők, Diákirók Találkozója, Sárovar	online lexikon szócikk
Vasvármegye és Szombathely város Kultúregyesülete	online lexikon szócikk
Vas megyei régészeti egyesület	online lexikon szócikk
Vakokat Gyámoló Országos Egyesület Dunántúli Fiókja	online lexikon szócikk
Szombathelyi Nemzeti Szövetség	online lexikon szócikk
Szent Márton Céh	online lexikon szócikk
Faludi Ferenc Irodalmi Társaság	online lexikon szócikk
Emberbaráti Egylet	online lexikon szócikk
Berzsenyi Szoborbizottság	online lexikon szócikk
Berzsenyi Kör	online lexikon szócikk
Pável Ágoston 75	online lexikon szócikk
Berzsenyi Lénárd emlékszoja és emléktábla - Kemenesmagasi	online lexikon szócikk
Banyafák a Farkas-erdőben	online lexikon szócikk
Vizi László (Könyvtáros nekrológok)	online lexikon szócikk
Szent-Gotthárd 1912 (52 lapszám)	folyóirat
Borbás Vince: Vasvármegye növényföldrajza	elektronikus dokumentum
Takács Miklós nekrológ (rövid)	online lexikon szócikk
Takács Miklós nekrológ (hosszú) (Búcsúzás Takács Miklóstól)	online lexikon szócikk
Rábavidék 1891 (52 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1913 (52 lapszám)	folyóirat
Rábasömjén 1897-ben	elektronikus publikáció
Káldos Gyula (Vas megyei könyvtáros portrék)	online lexikon szócikk
Szent-Gotthárd 1914 (39 lapszám)	folyóirat
Németh Tiborné Takács Hajnalka búcsúztatása	online lexikon szócikk
Rábavidék 1892 (54 lapszám)	folyóirat
Leveleztünk / Tóth Gyula	elektronikus publikáció
Szent-Gotthárd 1899 (53 lapszám)	folyóirat
Vas megyei Lapok 1879 (70 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1900 (53 lapszám)	folyóirat
A Berzsenyi Dániel Könyvtár digitalizálási terve, 2024-2025	elektronikus publikáció
Szent-Gotthárd 1901 (52 lapszám)	folyóirat
Benézünk majd a múltidőbe (képzelt interjú Nagy Gáspárral)	online lexikon szócikk
A Berzsenyi Dániel Könyvtár digitalizálási terve, 2022-2023	elektronikus publikáció
A Berzsenyi Dániel Könyvtár ötéves digitalizálási terve, 2016-2021	elektronikus publikáció
Digitalizálási terv, 2019-2021	elektronikus publikáció
A Nemzetközi Roma Nap és a Roma Kultúra Napja alkalmából (képzelt interjú)	online lexikon szócikk
Rábavidék 1890 (52 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1902 (52 lapszám)	folyóirat
Rábavidék 1893 (53 lapszám)	folyóirat
Gay Frigyes: Őszi levélhullás	elektronikus dokumentum

Giay Frigyes: Kerüld a pert!	elektronikus dokumentum
Szent-Gotthárd 1903 (52 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1904 (52 lapszám)	folyóirat
Vasmegyei Lapok 1880 (3 lapszám)	folyóirat
Vasmegyei Lapok 1881 (89 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1905 (52 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1906 (1 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1896 (54 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1897 (52 lapszám)	folyóirat
Szent-Gotthárd 1898 (52 lapszám)	folyóirat
Hd. 282 (19 kötet)	elektronikus dokumentum
Hd. 302 (17 kötet)	elektronikus dokumentum
Szent-Gotthárd 1907 (52 lapszám)	folyóirat
Vasmegyei Lapok 1882 (104 lapszám)	folyóirat
Összesítés a 2024-es évre vonatkozóan	
Újonnan bekerült dokumentumok	6 db elektronikus publikáció
	40 db elektronikus dokumentum
	1301 db lapszám (24 évfolyam)
	23 db online lexikon szócikk
Összes dokumentumszám:	1370 db dokumentum

12. KÖNYVTÁRHASZNÁLATI TENDENCIÁK

- a. Használati tendenciák kiértékelése: hogyan változtak az olvasási és könyvtárhasználati szokások a 2019-2025 időszakban, a szakmai mutatók 2., 3., 9., és 12. főpontja alapján.

Használati tendenciák

Látható, hogy a könyvtár iránti érdeklődés növekszik a szolgálандó közönség körében, a látogatások számához hozzájárulnak a nagy érdeklődéssel kísért rendezvényeink is.

Amíg sokszor találkozunk azokkal az aggodalmakkal, hogy a nyomtatott dokumentumok iránti érdeklődés csökken a társadalom minden rétegében, különösen a 18 év alatti fiataloknál, addig a Berzsenyi Dániel Könyvtár forgalmi adatai emelkedő használatot mutatnak. Fokozott igény jelentkezik foglalkozásokon való részvételre. A Médiatár és nyelvi részleg által elindított új programsorozat, a „Klasszikus zenemesék”, amelynek célja, hogy zeneműveket ismertessünk meg gyermekekkel játékos formában, interaktív módon, könyvtári környezetben, rendkívüli népszerűségnek örvend. A Diótörő 2024. decemberben 25 osztály 641 diákjának nyújtott élményt.

Egyre több a tudatos szülő, már előre tájékozódnak, általuk kiválasztott konkrét könyveket keresnek. Kedvelik a szülőknek szóló polcot. Egyre többször fordul elő, hogy apukák jönnek a kisgyerekekkel, akár délutánonként, de szombaton is. Továbbra is jellemző, hogy egész

családok jönnek. A könyvtáros segítségét, ajánlását is sokan kérik. Örömteli, hogy csoportok látogatása után a gyerekek egyedül vagy szülővel visszatérnek.

- b. Rövid bemutatása annak, hogy gyakorolt-e érdemi hatást a könyvtári szolgáltatásokra a mesterséges intelligencia széleskörű hozzáférhetősége, illetve az automatizáció térnyerése.

1. Olvasói oldalról nézve, egyértelműen igen a válasz. A Netrevalók programsorozaton valamint az okostelefon tanfolyamon többen is érdeklődtek a technológia iránt (pl. ChatGPT, Google Gemini használata); az is külön kérdéskörként szerepel, hogy a gyártók miként építik be eszközeikbe, szoftvereikbe a különböző mesterséges intelligenciával támogatott funkciókat; továbbá az okosotthonokról is volt már szó, ami részben érinti az automatizáció kérdéskörét is.

2. Dolgozói oldalról nézve a terjedés mértéke kevésbé jellemző. A napi munkafolyamatok többsége még megoldható az integrált könyvtári rendszer, az operációs rendszer, az irodai szoftvercsomag által biztosított, mesterséges intelligencia nélkül létező funkciókkal.